

Oslo 1. april 2025

Vedtak om endring i fiskeforskriftene for Tanavassdraget

Klima- og miljødepartementet sendte 7. mars på høring forslag til endringer i fiskeforskriftene for Tanavassdraget. Det ble foreslått å endre årstallet i reglene om laksefiske i alle tre forskriftene, slik at stansen i laksefisket blir gjeldende også i 2025.

Departementet mottok syv høringsinnspill, hvorav flere av innspillene støttet forslaget, mens to forslag var negative til en fortsatt stans i laksefisket. Departementet har vedtatt de foreslåtte endringene, og det åpnes dermed ikke for laksefiske i Tanavassdraget i 2025.

1 Innledning

Avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget (Tanaavtalen) ble undertegnet 30. september 2016 og trådte i kraft 1. mai 2017. Nye bilaterale fiskeregler for Tanavassdragets grenseelvstrekning trådte i kraft 1. mai 2024. Fiskereglene utgjør avtalens vedlegg II og er en integrert del av avtalen.

Tanaavtalens artikler 6 og 7 åpner for årlige evalueringer og eventuelle avtaler om midlertidige fravikelser av fiskereglene, herunder muligheten for å åpne for et begrenset laksefiske. Dette inkluderer årlig vurdering og fastsettelse av adgangen til å fiske laks i vassdraget. Artikkel 6 nr. 1 fastsetter at slike fravikelser kan avtales for å oppnå formålet i artikkel 1, dersom det er nødvendig for å sikre fiskebestandenes levedyktighet, for å verne eller gjenoppbygge fiskebestander som er svekket eller står i fare for å bli svekket eller dersom fiskebestandenes tilstand tillater det. Avtale om fravikelser nedfelles i en særskilt tilleggsprotokoll til Tanaavtalen. På norsk side tas disse endringene inn i de forskrifter som regulerer fisket i vassdraget.

Adgangen til å åpne for laksefiske i Tanavassdraget er regulert i de bilaterale fiskereglene og de norske fiskeforskriftene. Grunnregelen om laksefiske angir tydelig at det kan åpnes for laksefiske dersom mindre enn 20 % av laksen i vassdraget i et gitt tidsrom tilhører bestander i rød bestandskategori. Dette var ikke tilfelle i 2024, hvor kun 11% av laksen i én uke av sesongen var plassert i annet en rød kategori. Estimaten for

2025 er enda svakere, og dette tilsier at det ikke er rom for å åpne for noe laksefiske i Tanavassdraget i 2025.

Spørsmålet om hvorvidt det kunne åpnes for laksefiske i Tanavassdraget i 2025 ble først diskutert i den bilaterale arbeidsgruppa for forvaltning av Tanavassdraget, som består av representanter fra Miljødirektoratet, det finske Jord- og skogbruksdepartementet, Tanavassdragets Fiskeforvaltning (TF) og det finske Tanaelvens fiskeområde. Forvaltningsgruppa var enige om at det i henhold til grunnregelen for laksefiske, ikke er rom for å åpne for laksefiske i Tanavassdraget i 2025. Anbefalingen fra forvaltningsgruppa var derfor at det ikke skal åpnes for noe laksefiske i Tanavassdraget i 2025. I møte mellom Klima- og miljødepartementet, det finske Jord- og skogbruksdepartementet, og forvaltningsgruppa 28. februar, var det enighet om å legge forvaltningsgruppas anbefaling til grunn og ikke åpne for laksefiske i Tanavassdraget i 2025.

Klima- og miljødepartementet sendte 7. mars på høring et forslag om å oppdatere årstallet i de bestemmelsene i fiskeforskriftene som gjelder laksefisket, slik at stansen i laksefiske forlenges også for sesongen 2025.

2 Høring av endringsforslaget

2.1 Forslag til endring av fiskeforskriftene for Tanavassdraget

De tre norske fiskeforskriftene i Tanavassdragene har en likelydende bestemmelse som angir adgangen til laksefiske inneværende sesong. Departementet foreslo å endre årstallet i disse bestemmelsene, slik at stansen i laksefisket forlenges også for sesongen 2025.

Forskrift om fiske på Tanavassdragets grenseelvestrekning (FOR-2024-05-09-777)

I § 4 endres årstallet fra «2024» til «2025», og bestemmelsen vil lyde:

«Det er ikke tillatt å fiske laks på Tanavassdragets grenseelvestrekning i 2025».

Forskrift om fiske i Tanavassdragets nedre norske del (FOR-2024-05-09-778)

I § 3 endres årstallet fra «2024» til «2025», og bestemmelsen vil lyde:

«Det er ikke tillatt å fiske laks i Tanavassdragets nedre norske del i 2025».

Forskrift om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka (FOR-2024-05-09-779)

I § 3 endres årstallet fra «2024» til «2025», og bestemmelsen vil lyde:

«Det er ikke tillat å fiske laks i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka i 2025».

2.2 Oppsummering av høringsinnspill

Departementet mottok høringsinnspill fra:

Deanučázádaga Loussabivdusearvi – Laksefiskeforeningen for Tanavassdraget
Karasjok kommune
Karasjok stangfiskeforening
Norske Lakseelver
Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges Jeger- og Fiskerforbund, Finnmark
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Tana kommune

2.2.1 Deanučázádaga Loussabivdusearvi – Laksefiskeforeningen for Tanavassdraget

Deanučázádaga Loussabivdusearvi – Laksefiskeforeningen for Tanavassdraget stiller seg bak Tana kommunes høringssvar, gjengitt under punkt 2.1.4.

2.2.2 Norges Jeger- og Fiskerforbund og Norges Jeger- og Fiskerforbund, Finnmark

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) og Norges Jeger- og Fiskerforbund, Finnmark (NJFF Finnmark), påpeker at situasjonen for laksebestandene i Tanavassdraget fortsatt er svært kritisk, og at gjeldende regelverk ikke gir rom for å åpne et laksefiske på dette nivået. NJFF og NJFF Finnmark støtter derfor en videreføring av stansen i laksefisket.

Organisasjonene anerkjenner at stansen i laksefisket har sosiale og kulturelle konsekvenser, spesielt for lokalbefolkningen og samisk kulturutøvelse. Samtidig fremhever de viktigheten av langsiktig bærekraft, genetisk mangfold og bevaring av laksen for fremtidig laksefiske. Dersom tiltak ikke iverksettes, risikeres irreversible tap av både laksen og de tilknyttede tradisjonene.

NJFF og NJFF Finnmark oppfordrer Klima- og miljødepartementet til økt innsats for villaksen generelt, inkludert tiltak som bekjempelse av pukkellaks, habitatrestaurering og tiltak rettet mot påvirkning fra lakseoppdrett i åpne merder – særlig lakselus og rømt oppdrettslaks. Dette er utfordringer som forventes å forverres som følge av klimaendringene, noe som ble tydelig illustrert sommeren 2024.

2.2.3 Tanavassdragets fiskeforvaltning

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) viser til at klima- og miljøministeren tidligere har uttalt at lokalbefolkningen ikke er ansvarlig for de svake laksebestandene, og kritiserer myndighetene for å ikke ha iverksatt tiltak for bevare laksebestandene i vassdraget. Stansen i laksefisket påvirker den elvesamiske kulturen i området og utøvelsen av samiske rettigheter, og TF mener at en beslutning om å stanse fisket derfor må være gjenstand for konsultasjon jf. sameloven.

TF krever at det iverksettes tiltak mot predasjon på laksesmolt, at lakseoppdrett flyttes til lukkede merder, at fisket etter raudåte og lodde skal opphøre, at sjølaksefisket

begrenses ytterligere og at det tilrettelegges for et opplæringsfiske etter laks for barn og ungdom i elvedalen for å sikre at den elvesamiske kulturen videreføres.

2.2.4 Tana kommune

Tana kommune hevder at forvaltningen av laksebestandene i Tanavassdraget kun baseres på vitenskapelig kunnskap, og at tradisjonell kunnskap ikke vektlegges i tråd med kravet i naturmangfoldloven. Dette fører til at predatorer som spiser laksesmolt har økt kraftig, og at predasjon er en sentral årsak til den svake bestandssituasjonen. Kommunen mener det må opprettes et regionalt råd for tradisjonell kunnskap.

Tana kommune mener forbudet mot laksefiske strider mot grunnleggende menneskerettigheter, og krever at det åpnes for et begrenset kulturbetinget fiske, og undervisningsfiske for barn og unge.

2.2.5 Høringsinnspill uten merknad

Karasjok kommune, Karasjok stangfiskeforening og Norske Lakseelver har sendt inn innspill uten merknad.

2.3 Departementets vurderinger

Departementet anerkjenner at laksefisket i Tanavassdraget har en sentral plass i den elvesamiske kulturen og at fortsatt stans i laksefisket i Tanavassdraget påvirker muligheten til å utøve kulturelle rettigheter. Samtidig vil departementet understreke at det fortsatt er mulig å bruke båter på Tanaelva og å fiske på de arter som regnes som predatorer på laksesmolt. Det er også gjort utvidelser i reglene for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye de siste årene, for å tilrettelegge for mer fiske etter slike arter.

Departementet vil understreke at laksebestandene i Tanavassdraget er i en prekær situasjon, hvor kun 8000 laks fant veien tilbake til elva i 2024. Dette er med god margin det laveste antallet som noen gang er registrert i vassdraget. Estimatene for 2025 er enda dårligere. I en slik situasjon vil hver laks telle. Reglene for når det kan åpnes for et begrenset fiske ble fastsatt i 2024, og som vist i punkt 1 var innsiget av laks i 2024 langt under estimatet for under den terskelen som er satt for å kunne åpne et begrenset fiske for lokale rettighetshavere. I tillegg til at det ikke er hjemmel til å åpne for et laksefiske etter fiskeforskriftene, vil det være uforsvarlig å tillate selv et begrenset laksefiske på så svake laksebestander.

Reglene om fiske etter laks i forskriftene inkluderer også fiske etter sjørøye. Det er kun unntaksvis observert sjørøye i vassdraget de siste årene, og bestanden antas å være helt minimal. Sjørøye er derfor gitt samme beskyttelse som laks, men er ikke nevnt i hovedregelen i de tre forskriftene. Departementet mener forbudet mot å fiske sjørøye bør komme tydeligere frem, og tar derfor også inn sjørøye i forbudsregelen i hver av forskriftene. Dette har ingen praktisk betydning ettersom forbudet mot å fiske sjørøye allerede er inntatt i øvrige bestemmelser i forskriftene og har vært praktisert i flere år.

Angående konsultasjoner er departementet enig med TF i at hovedregelen i sameloven § 4-1 er at tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte skal være gjenstand for konsultasjoner, og at fortsatt stans i laksefisket i Tanavassdraget i utgangspunktet vil være et tiltak som faller inn under bestemmelsens virkeområde. Samtidig ble det gjennom vedtakelse av nye fiskeregler i 2023 vedtatt at utgangspunktet for laksefisket i Tanavassdraget er at fisket er stengt, og det ble satt tydelige grenser for når fisket kan åpnes. Hvorvidt et fiske kan tillates følger dermed direkte av fiskeforskriftene, og det er ikke underlagt noen skjønnsmessig vurdering. Når det ikke er noe rom for å lande på et annet resultat enn at fisket skal være stengt, er det heller ikke rom for å konsultere i god tro. I slike tilfeller kan konsultasjoner utelates. Departementet har derfor ikke gjennomført konsultasjoner i denne saken.

Departementet vil påpeke at Sametinget og TF deltok i forhandlingsprosessen om nye fiskeregler, hvor ny grunnregel for laksefisket ble utarbeidet. Det ble også konsultert om denne regelen i forkant av vedtakelse av fiskereglene og i forbindelse med fastsettelse av tre nye fiskeforskrifter for Tanavassdraget våren 2024.

3 Vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer ved vedtak om endringer i de tre fiskeforskriftene.

I henhold til naturmangfoldloven § 8 skal kravet til kunnskapsgrunnlaget stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Departementet viser til at de forskriftsendringene som med dette vedtas, bygger på et godt kunnskapsgrunnlag og er basert på vurderinger fra overvåking- og forskningsgruppen, den finsk-norske arbeidsgruppen for forvaltning av Tanavassdraget, fra TF og Miljødirektoratet, samt innspill fra høringsinstansene.

Departementet vurderer at forskriftsendringene som her fastsettes er i tråd med føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 i kraft av at de ikke vil medføre endringer av negativ betydning for lakse- og sjøørretbestandene i Tanavassdraget, eller komme i konflikt med målet om gjenoppbygging av laksebestandene, som er lagt til grunn for Tanaavtalen.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Tanavassdragets fiskeforvaltning har tidligere år fått hele sin inntekt fra salg av fiskekort. En fortsatt restriktiv regulering av laksefisket vil føre til et fortsatt lavt inntektsnivå for TF. En bedre tilrettelegging for fiske etter andre arter, også for tilreisende fiskere kan bidra til noe mer inntekt. Departementet vil gå i dialog med TF om hvordan dette inntektstapet kan dekkes inn på andre måter.